

Stofuilen (Egale, Gewone & Zuidelijke)

Hoplodrina blanda, octogenaria & ambigua

Dit notoire trio stelt zelfs gevorderde nachtvlindersaars nog regelmatig voor problemen. Het gaat om grijs- tot geelbruine soorten met licht omrande ring- en niervlek en een weinig uitgesproken golflijn. Hieronder een aantal tips die handig kunnen zijn, al moet gezegd worden dat afgevlogen of lastige exemplaren op foto soms niet te determineren zijn. Zuidelijke en Gewone zijn algemeen tot zeer algemeen, Egale is vrij zeldzaam tot matig algemeen (en veel meldingen van deze soort betreffen foute determinaties).

1. **Basiskleur:** Terwijl de Gewone stofuil duidelijk een bruine (geelbruin, lichtbruin) soort is, is de Zuidelijke stofuil veel grijzer en kouder van tint. De Egale stofuil zit daar tussenin. Zowel bij Egale als bij Zuidelijke loopt er vaak een warmbruine of oranjebruine veeg verticaal door ring- en niervlek (zelden duidelijk bij Gewone). De grijze bestuiving geeft Egale stofuil een andere jizz: wat keuriger, effener, soms met zijdeachtige glans, dan Gewone en Zuidelijke, die een meer 'rommelige' of 'slordige' indruk maken.
2. De **grootte van de ring- en niervlek** is wat variabel, maar bij Zuidelijke stofuil duidelijk groter dan bij de andere 2. Zuidelijke stofuil wordt altijd gekenmerkt door een grote ringvlek.
3. **Contrast:** de naam 'Egale stofuil' doet vermoeden dat deze soort weinig contrast vertoont. Bij typische exemplaren is dat ook zo, maar niet bij alle. Gewone stofuil heeft vaak een donker 'bruggetje' dat de niervlekken van beide voorvleugels verbindt. Doorgaans (maar niet altijd!) ontbreekt dat bij Egale stofuil. Zuidelijke stofuil heeft nooit een duidelijk bruggetje. Ook wordt nogal eens verwezen naar het contrast van ring- en niervlek: soms zijn die (binnenin) donkerder dan de rest van de vleugel. Dat is heel vaak het geval bij Gewone stofuil en veel minder bij de andere twee, maar een waterdicht kenmerk is dit niet. Ook de dwarsslijnen zijn bij Gewone stofuil duidelijker (zelfs bij afgevlogen exemplaren) en bij Egale soms gereduceerd tot stippenrijen.
4. **Achternvleugel.** Eén van de betere kenmerken dat bij levende exemplaren in rust moeilijker te controleren valt. Terwijl Gewone stofuil een bleekbruinachtige achternvleugel heeft en Zuidelijke een nagenoeg spierwitte, zit Egale er weer wat tussenin (duidelijk lichter dan bij Gewone stofuil): vuilwit met wat bruin langs de rand.
5. **Vliegtijd.** Volgens de gids van Waring & Townsend vliegen alle soorten van ongeveer mei tot eind augustus/begin september, maar de ervaring leert die omschrijving wat ruim en vaag is. Klassiek zijn de eerste stofuilen, die vanaf begin mei verschijnen, Zuidelijke stofuilen. Vanaf eind mei-begin juni begint Gewone stofuil te vliegen. Deze soort kent een piek in de tweede helft van juni en de eerste van juli; de laatste exemplaren worden doorgaans in de eerste decade van augustus gezien. Zuidelijke stofuil zien we tegen eind juni nog zelden. Egale stofuil vliegt vooral vanaf half juni tot eind juli, met een piek in de eerste helft van juli. Vanaf half augustus vliegen er tot in september weer hoge aantallen stofuilen, naar mijn ervaring nagenoeg enkel Zuidelijke.

